

Informace o činnosti daňové a celní správy České republiky za rok 2005

Materiál byl předložen pro informaci na jednání vlády dne 7. června 2006.

Úvod

Stejně jako v předchozích letech předkládá Ministerstvo financí Vládě České republiky a veřejnosti „**Informaci o činnosti daňové a celní správy České republiky za rok 2005**“.

Správa daní je zajišťována územními finančními orgány a celními orgány. Soustava územních finančních orgánů se v roce 2005 sestávala z 8 finančních ředitelství řídících 222 finančních úřadů. Územní finanční orgány prošly od počátku transformace české ekonomiky dynamickým rozvojem. V souvislosti se soustředěním správy daní na územních finančních orgánech reagoval další vývoj počtu zaměstnanců územních finančních orgánů vždy s určitým zpožděním na růst počtu daňových subjektů (v roce 1990 bylo evidováno 624 282 osobních daňových účtů, v roce 2005 to bylo již 9 910 584, tj. 15,9x více) a rozšiřování věcné působnosti. Zatímco na konci roku 1990 pracovalo na finančních správách cca 3 600 zaměstnanců, k 31. prosinci 2005 pracovalo na územních finančních orgánech 15 496 zaměstnanců (oproti roku 1990 pouze 4,3x více). V roce 1995 byla provedena zásadní změna organizační struktury finančních úřadů - z útvarů podle jednotlivých druhů daní se přešlo na strukturu podle jednotlivých fází daňového řízení.

Na konci roku 1995 bylo rozhodnutím ministra financí zřízeno Ústřední finanční a daňové ředitelství (ÚFDR), v jehož čele stojí vrchní ředitel, jako skupina odborů Ministerstva financí s cílem sjednotit a zkvalitnit řízení ÚFO. V roce 2005 proběhl na Ministerstvu financí organizační, finanční, personální a informační audit, v rámci kterého byla dále upravena organizační struktura Ministerstva financí včetně ÚFDR s cílem zabezpečit větší efektivitu při výkonu působnosti tohoto ústředního orgánu státní správy. Výsledkem těchto organizačních změn bylo oddělení legislativních činností od výkonu správy daní, tj. soustředění legislativních útvarů na Ministerstvu financí a útvarů vykonávajících správu daní ve skupině ÚFDR. Tyto změny předznamenávají plánovaný vznik nové, Ministerstvu financí podřízené organizační jednotky s celostátní územní působností, kde by měl být soustředěn výkon správy daní, který je v současné době vykonáváný útvary ÚFDR. V roce 2004 došlo k převedení správy spotřebních daní z územních finančních orgánů na celní správu. Od vstupu do Evropské unie dne 1. května 2004 došlo k další podstatné změně v působnosti – daňová správa nyní nově odpovídá za výběr DPH při pořízení zboží a vyjmenovaných služeb z členských zemí Evropské unie a od 1. ledna 2005 i za výběr DPH z dovozů ze zemí mimo EU.

Celní správa České republiky je soustavou orgánů státní správy s působností v oblasti celnictví, celní politiky, celních sazeb a celní statistiky. Celní orgány vykonávají rovněž správu části nepřímých daní. Ústředním orgánem Celní správy České republiky je Generální

ředitelství cel, v jehož čele stojí generální ředitel. Území České republiky bylo do vstupu ČR do EU rozděleno na 8 celních regionů spravovaných celními ředitelstvími, které řídí 54 celních úřadů (stav ke dni 31.12. 2005). Ty se dále členily na celní pobočky a celní pracoviště. V roce 2005 pokračoval intenzivní proces transformace celní správy související se vstupem České republiky do Evropské unie a na něj navazující příprava nových předpisů nově vymezujících postavení Celní správy České republiky. Od 1. května 2004 došlo k vyčlenění Celní správy České republiky ze struktury Ministerstva financí a Celní správa České republiky se stala samostatným orgánem státní správy. Důsledkem těchto změn a vstupu do Evropské unie byl pokles výkonných útvarů celní správy, které prováděly celní řízení, z 237 před vstupem ČR do Evropské unie na 106 (stav k 31. prosinci 2005).

Daňová a celní správa zabezpečovaly v roce 2005 různé úkoly, které jim ukládala platná legislativa. Jde zejména o výběr daní a cel, cenové a finanční kontroly, státní dozor nad loteriemi a sázkovými hrami, boj proti podloudnictví apod. Klíčovou úlohou je správa a výběr daní a cel, které tvoří rozhodující část jejich pracovního zatížení. Celkově lze konstatovat, že i přes časově náročný politický proces schvalování legislativních změn souvisejících se vstupem do Evropské unie se díky profesionalitě daňové a celní správy, vedení MF ČR i aktivnímu přístupu daňových poplatníků podařilo v daňové oblasti tento nesmírně náročný komplex úkolů zvládnout.

Celkový objem daní a cel vybraný v posledních pěti letech daňovou a celní správou ukazuje následující tabulka (nejsou zahrnuty údaje o DPPO u subjektů založených obcemi a kraji).

Tabulka - Inkaso daní a cel v České republice

(v mld. Kč)

Druh příjmu		2001	2002	2003	2004	2005
DPFO (včetně srážkové daně)	FÚ	104,6	115,2	124,0	133,3	143,7
DPPO (včetně srážkové daně)*	FÚ	86,7	100,8	110,4	112,0	142,3
	celkem	151,9	155,2	164,9	184,3	208,4
DPH	FÚ	-82,1	-68,9	-76,2	42,1	204,9
	CÚ	234,0	224,1	241,1	142,2	3,5
	celkem	76,3	79,5	84,2	95,8	110,4
Spotřební daně	FÚ**	33,6	38,6	43,1	10,0	0,0
	CÚ	42,7	40,9	41,1	85,9	110,4
Clo	CÚ	10,0	9,8	10,3	7,5	6,2
Daň silniční	FÚ+CÚ	5,3	5,5	5,7	5,5	5,2
Daň z nemovitostí	FÚ	4,5	4,6	4,8	4,9	5,0
Daň dědická	FÚ	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Daň darovací	FÚ	0,5	0,6	0,6	0,8	0,8
Daň z převodu nemovitostí	FÚ	5,8	7,2	8,0	9,5	9,5
Ostatní příjmy, odvody a daně	FÚ+CÚ	5,1	5,2	5,0	5,3	5,4
Daňová a celní správa celkem		450,8	483,6	518,0	559,1	637,0
- z toho FÚ		164,1	208,9	225,4	323,4	516,8
- z toho CÚ		286,7	274,7	292,6	235,7	120,2

						celkem	34,2	32,8	34,3	41,1	77,9
Meziroční rozdíl inkasa všech daní a cel (v mld. Kč)						FÚ	10,7	44,8	16,5	98,0	193,4
						CÚ	23,5	-12,0	17,8	-56,9	-115,5
						celkem	8,2	7,3	7,1	7,9	13,9
Meziroční indexy inkasa všech daní a cel (v %)						FÚ	7,0	27,3	7,9	43,5	59,8
						CÚ	8,9	-4,2	6,5	-19,4	-49,0
*	Bez	vlastní	daně	u	subjektů	založených	obcemi		a kraji.		

** Dobíhající inkaso SD.

V souladu s Programovým prohlášením vlády pokračoval v roce 2005 proces modernizace daňové a celní správy. Šlo především o pokračování reorganizace celní správy v souvislosti s členstvím České republiky v Evropské unii. Daňová i celní správa i Ministerstvo financí podobně jako v předchozích letech pokračovaly v systematické činnosti vedoucí k rozvoji oblasti mezinárodních vztahů a jejich modernizace (např. výměny informací v oblasti daně z přidané hodnoty po vstupu ČR do Evropské unie, o činnosti směřující k automatické výměně informací v oblasti přímých daní a k rozšiřování počtu smluv o zamezení dvojímu zdanění). Daňová a celní správa se rovněž soustavně snaží o zvýšení komfortu pro daňové subjekty. Cílem je zvyšování efektivnosti výběru daní a cel a dosažení stavu, kdy daňová a celní správa bude ve všech parametrech odpovídat standardům členských států Evropské unie.

Rok 2006 bude pro daňovou správu a celní správu ve znamení dozrívání dopadů vstupu ČR na správu výběru daní a prohlubující se spolupráci daňové i celní správy se zahraničím. Kromě výše uvedeného se v zájmu zvýšení efektivnosti správy daní v následujících letech očekává pokračování v procesu modernizace daňové správy v návaznosti na koncepční materiál „Modernizace daňové správy“. Cílem změn, které tento koncepční materiál z roku 2005 navrhuje, je vybudovat moderní daňovou správu s vysokou efektivitou a produktivitou, která klade důraz na dobrovolné plnění daňových povinností a vykazuje vysokou kvalitu služeb kompetentních a motivovaných daňových úředníků, za existence vzájemné důvěry a rovného vztahu daňových subjektů a úředníků daňové správy. Cílem vlády i Ministerstva financí České republiky je, aby daňová a celní správa fungovaly profesionálně a efektivně jako služba veřejnosti.

Shrnutí

- **Celkový objem daní a cel** vybraný daňovou a celní správou vzrostl o 13,9 % (77,9 mld. Kč) na 637,0 mld. Kč. Objem všech (včetně tzv. starých) daní a odvodů vybraných daňovou správou (bez daně z příjmů právnických osob založených obcí) vzrostl o 59,8 % (193,4 mld Kč) na 516,8 mld. Kč, skutečný evid. počet zaměstnanců poklesl o 64 na 15 496 osob a celkové výdaje vzrostly o 4,7% (0,3 mld. Kč) na 6,9 mld. Kč. Celkový objem daní a cel vybraný celní správou poklesl o 49,0 % (115,5 mld. Kč) na 120,2 mld. Kč, výsledný limit počtu zaměstnanců celní správy k 31.12. 2005 činil 7 100 zaměstnanců.
- Zvýšení inkasa u daňové správy bylo způsobeno především **výběrem DPH při plnění z členských zemí Evropské unie** (růst inkasa o 162,8 mld. Kč), **nárůstem inkasa daně z příjmů právnických osob** (o celkem 30,3 mld. Kč), **daně z příjmů fyzických**

osob ze závislé činnosti (8,0 mld. Kč) a **daně z příjmů fyzických osob podávajících přiznání** (2,5 mld. Kč).

- **Celkové inkaso DPH** vybrané v minulém roce FÚ a CÚ činí 208,4 mld. Kč, což je o 24,1 mld. Kč více (nárůst o 13,0 %) než ke stejnému období předchozího roku. Nárůst inkasa DPH vznikl zejména z důvodu změn legislativy ve vazbě na vstup ČR do EU. **Celkové inkaso spotřebních daní** vybraných v roce 2005 CÚ činí 110,4 mld. Kč., což je oproti roku 2004 nárůst o 14,6 mld. Kč (tj. nárůst o 15,2 %). Největší podíl (téměř 70 %) z celkového výnosu spotřebních daní tvoří spotřební daň z minerálních olejů.
- **Celkový objem daňových nedoplatků** klesl u daňové správy o 1,4 % (1,7 mld. Kč) na 101,7 mld. Kč, u celní správy činil celkový objem nedoplatků cla a daní (bez vnitrostátních spotřebních daní) 7,3 mld. Kč a meziročně se snížil o 1,3 mld. Kč, tj. o 31,5 %. Objem nedoplatků vnitrostátních spotřebních daní byl za rok 2005 0,7 mld. Kč. Celkový objem nedoplatků byl za celní správu 8,022 mld. Kč. Objem nedoplatků za daňovou a celní správu činil v souhrnu 109,7 mld. Kč (pokles o 5,6 mld. Kč, tj. o 4,3 %).
- Přibližně dvě třetiny těchto nedoplatků jsou **nedoplatky přihlášené do konkursních řízení** jako pohledávky za úpadcem. **Výtěžnost z konkursních řízení** je průměrně jen o málo vyšší než 4 % přihlášených pohledávek. Zbývající část daňových nedoplatků (subjekty, u nichž konkursní řízení neprobíhá) je cca ze dvou třetin tvořena **nedoplatky poplatníků, kteří nemají žádný majetek** a kteří často existují již jen formálně a nevyvíjejí žádnou činnost. Daňová správa odhaduje, že z této části daňových nedoplatků lze reálně vymoci zhruba jednu třetinu.
- Počet evidovaných **osobních daňových účtů (ODÚ)** se zvýšil o 2,2 % (216 tis.) na 9,9 mil. subjektů, z toho počet aktivních osobních daňových účtů činil 8,4 mil (84,6% z celkového evidovaného počtu ODÚ); počet celních prohlášení se snížil v důsledku vstupu do Evropské unie z 3,0 mil. v roce 2004 na cca 1,0 mil v roce 2005.
- Z **místních šetření** bylo dodatečně vyměřeno celkem 1,3 mld. Kč a z **daňových kontrol** 4,0 mld. Kč; celní správa zjistila celkem 13,3 tis. případů porušení celních předpisů (zejména celní delikty a jiné správní delikty).
- Bylo provedeno 618 **cenových kontrolních akcí**, 205 **finančních kontrol** a 48 006 **kontrol provozování loterií a sázkových her**.